СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
РІК LIII. Ч. 116. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 14-го червня 1945. No. 116. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, June 14, 1945. VOL. LIII.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807
THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

В САН ФРАНСИСКО ВИКІНЧИЛИ СТАТУТ МІЖНАРОДНОГО СВІТОВОГО СУДУ

Ще в квітні розпочато в Вашингтоні працю над новим статутом Світового Суду, що замінив би статут Міжнародного Суду в Газі. Ось ту працю докінчено в Сан Франсиско. Статут уже готовий і буде предложений повному зборови міжнародної конференції в Сан Франсиско до затвердження. Як відомо, сама ідея такого Світового Суду вийшла з Америки. Такий суд був запропонований Америкою в Газі ще 1899 року, а створено його в 1920 році. Новий статут є того роду, що можна бути певним, що він буде принятий в Америці, себто, що конгрес дасть свою згоду на приступлення Злучених Держав до нового Світового Суду. Замітне те, що новий статут виключає такі „невтральні" держави як Еспанію.

„МАЛІ ДЕРЖАВИ" ДАЛІ НЕВДОВОЛЕНІ З ВЕТА.

Помилявсяб той, хто думав би, що справа вета, що прислугувалоб пятьом потугам в новій міжнародній організації для забеспеки світового мира, вже остаточно полагоджена. Так не є, бо „малі держави", а є їх 45, далі виявляють своє негодовання з цього права, яке присвоюють собі великі потуги. Якщо ті „малі держави" вкінці дадуть на це згоду, щоб не розбивати конференції, то тільки тому, що надіються, що пізніще зайдуть зміни і те вето буде злагоджене. „Малі держави" хочуть тепер добитись хоч того, щоби мати запевнення, що їм буде дана можливість в новій Лізі ще раз це вето заатакувати й евентуально змінити щодо цього статут Ліги. Лорд Галифакс, британський посол у Вашингтоні, запевняв „малі держави", що вони зможуть переводити дискусію цілком певно перед Радою Беспеки.

ЗА ПІДВИЧКУ ПЛАТНІ ЧЛЕНІВ КОНГРЕСУ.

Президент Труман заявився в листі до спікера Рейборна за підвижку платні конгресменам і сенаторам. Наразі, пише президент, требаб піднести платню на 15%, згідно з „Литл Стіл" формулою, але назагал ці платні треба піднести з суми $10,000 на найменше $15,000. Властиво президент є за підвишку від $15,000 до $25,000. Каже, що як тільки йому предложилиб до підпису законопроект на таку підвишку платні, то він її зараз підписав би.

ЗА 10-ПРОЦЕНТОВУ ПОДАТКОВУ ЗНИЖКУ.

„Ди Нешенел Асошіешен оф Менюфекчурерса" домагається податкової знижки від особисто-доходового податку в 1946. році на 10%.

ПРОТИ ВИБОРЧОГО ПОДАТКУ.

В палаті репрезентантів у Вашингтоні перейшов законопроект в справі знесення виборчого податку при федеральних виборах. Такого податку вимагають ще в Америці полудневі стейти. Усіх таких стейтів є сім. Законопроект відійде тепер до сенату, де останніми роками вже двічи провалилися інші проекти такого самого змісту. В палаті репрезентантів було 251 голосів за приняття цього законопроекту, а проти цього було 105 голосів. Після партійности: 113 републиканців і 118 демократів за приняття, а 83 демократи і 19 републиканців проти.

СУЛЬФА ЗА РЕЦЕПТОЮ.

Нюйорський „Борд оф Гелт" повзяв рішення, яким змінено Санітарний Кодекс у тому напрямі, що заказано продавати в аптиках лік сульфу без лікарської рецепти. Вимагатимуть „прескріпшен" від лікаря тому, що сульфа, що є знаменитим новим ліком, може рівночасно і дуже пошкодити, як хто не знає, як з тим ліком обходитись, себто на що, як і коли вживати.

СКВІТУВАВ $200,000 СУМОЮ $4,000.

Американські газети розголосили історію з сином бувшого президента Рузвелта, Еліотом Рузвелтом, що був позичив в Джана Гартфорда, президента Ґрейт Атлентик енд Пасифік Ті компані, $200,000, а потім вирівнав той довг сумою $4,000. Вийшло це наверх мабуть в такий спосіб, що Джан Гартфорд подав той довг у своїм податковім зголошенню за 1942 рік як „кепський довг". Еліот Рузвелт, як подають, позичив ті гроші, щоб побільшити свої уділи в радіових підприємствах. А Джан Гартфорд пожичив під впливом дорад бувшого конґресмена Сіровіча з Ню Йорку, приятеля родини Рузвелтів. В 1942 році родина Рузвелтів заявила, що хотілаб вирівнати той довг. Його полагоджено вдоволяючо для обидвох сторін сумою $4,000. Часописи не могли дістати покищо ближчих пояснень від Еліота Рузвелта, а Джан Гартфорд подав, що все це є правдою, але жалував, що ту справу тепер розголошено.

Антін Глинка перевибраний послом до канадійського парляменту великою більшістю голосів

„Свобода" одержала телеграму з Едмонтону (Канада) від часопису „Українські Вісти", в якій повідомляється американських українців, що Антін Глинка, кандидат на поновний вибір на посла до парляменту в Отаві з округи Веґревил в Алберті, зістав вибраний послом більшістю двох тисяч голосів.

Посол Антін Глинка, коли кандидував перший раз, вийшов більшістю кількох соток голосів. Видно, що його популярність сильно зросла, коли не зважаючи на надзвичайно завзяту кампанію комуністів, звернену проти його особи, як те, що мав проти себе поважного і шанованого контр-кандидата з анґльо-саксонського походження, він вийшов такою поважною більшістю, яка в тому окрузі є дуже великою.

Посол Глинка був в канадійськім парляменті одиноким послом з українського роду. За короткий час здобув собі в парляменті загальну симпатію за свою солідність, розвагу та ідейність. Загально відомі його промови в обороні інтересів фармерів, а зокрема ті, що були виголошені в обороні права українського народу в Европі на вільне і самостійне життя. Саме за ту останню працю найбільше ненавиділи його комуністи. Зате цінили його інші канадійці, а особливо канадійські українці, а з ними теж і українці по цілому світі.

КОМУНІСТИ ВЗИВАЮТЬ „АМЕРИКАНСЬКИЙ НАРІД" ДО ПРОТЕСТІВ

„Дейлі Воркер", офіційний орган американських комуністів, звернувся до „американського народу" з закликом слати негайно протести до президента Трумана за те, що Федеральне Бюро Інвестиґацій (Еф Бі Ай) арештувало шістьох осіб під замітом шпіонажі. Ирл Бравдер, лідер комуністів, називає ці арешти „ділом реакційних сил", до яких зараховує Джозефа С. Ґру, що виконує обовязки секретаря стейту, та Ж. Едґара Ґувера, голову Еф Бі Ай. Сам „Дейлі Воркер" називає ці арешти „Атакою на демократію", бо такий є заголовок статті. Цікаве тут те, що як Ґувер не чіпав комуністів, то „Дейлі Воркер" постійно його хвалив, а тепер пише, що Ґувер вже не є „сторожем цивільних свобід американського народу".

НІМЕЦЬКІ ҐАЗЕТИ В АМЕРИЦІ АТАКУЮТЬ „ОБЄДНАННЯ АЛІЯНТІВ"

„Ню Йорк Ворлд Телеграм" звертає увагу, що німецькі газети в Америці зачали атакувати „аліянтський фронт", що є обєднаний супроти Німеччини. Пишуть, що тепер не іде про те, щоб Німеччина стала сильною, а про те, щоб не впала занизько. Критикують аліянтську окупацію Німеччини і кажуть, що вона спричинила там хаос. Найбільше критикують Росію. Навіть кажуть, що „Гітлер є в Москві"...

Пробують нарешті полагодити польський спір

Комітет представників урядів заграничних справ трьох потуг, уповноважений конференцією в Ялті виробити на спілку з тимчасовим польським урядом і польськими демократичними провідниками плян реорґаніазції польського уряду, остаточно згодився на особи, що мають бути запрошені на таку конференцію. Мають у тих нарадах узяти участь: представники польського тимчасового уряду, якими той встановив: Болеслава Берута, Едварда Осубку-Моравського, Владислава Ковальського та Владислава Гомульку; демократичні провідники з Польщі: Вінценти Вітос, Зиґмунт Жулавскі, Станіслав Кутнеба, Адам Кшижановскі та Генрик Колодзейскі; та демократичні провідники зо заграниці: Станіслав Міколайчик, Ян Станьчик та Юліян Жаковскі. Всіх цих людей запрошено на конференцію до Москви на 15. червня.

Ліста замітна не стільки особами й партіями запрошених, але й відявністю осіб і партій. Замітно, що не запрошено на теперішнього начальника польського уряду в Лондоні, соціяліста Арцішевского, котрий певно через те піднесе проти конференції протест.

Рушення польського спору з метвої точки приписують загально Гаріови Гопкинсови, особистому висланникови президента Трумана до премієра Сталіна. Ходять чутки, що Гопкинс добився теж випущення на волю 15 поляків, що були арештовані советським урядом під закидом диверзійної акції проти Червоної Армії, мовляв, не добився Гопкинс звільнення генерала Окуліцкого.

КОНФЕРЕНЦІЯ ТРЬОХ ПОТУГ БУДЕ ВСЕЩЕ ТАЙНА

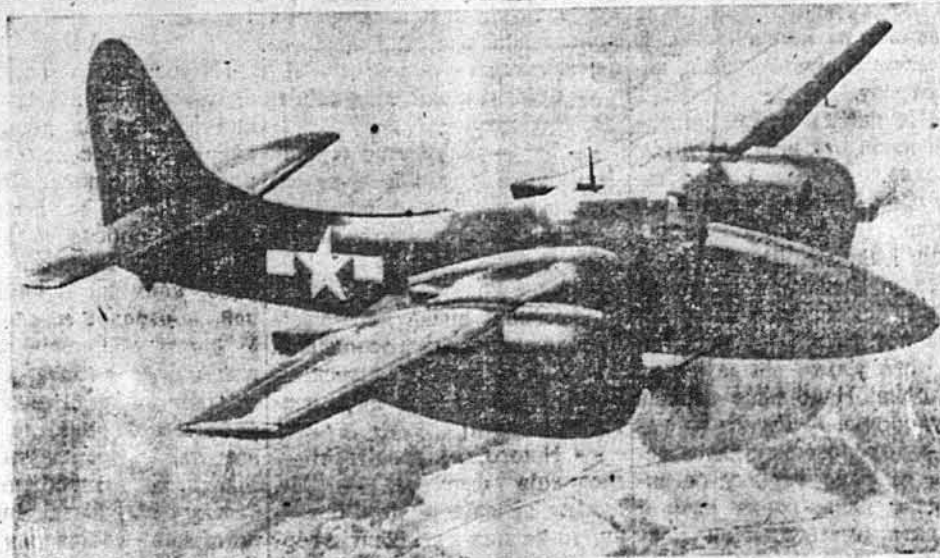
За чутками з Лондону, конференція Америки, Британії й Советського Союзу відбудеться в близькій будучности. Місце й час буде все ще тайною, і преса довідається з неї тільки те, що самі учасники конференції їй подадуть.

ПАПА ПРО СВОЇ ЗАХОДИ НЕ ДОПУСТИТИ ДО ВІЙНИ

Ватикан видав брошурку на 18 сторінок про заходи папи Пія XII. проти приступлення Італії до війни. Сказано в книжечці, що папа заявив був Мусолінієви, що він не погодиться на зміну свого становища до приступлення Італії до війни навіть тоді, якби Мусоліні за це його запроторив до концентраційного табору.

ЧОРЧИЛ ЗАПЕРЕЧУЄ ЗГОДУ З ВІШІМ

Чорчил заявив у британськім парляменті, що заява маршала Петена, що його уряд у Віші вів переговори з Британією за дальше ведення війни проти Німеччини, не відповідають правді. Мовляв, ці переговори розбилися на нічім, бо німці занадто панували над Петеном.

БОМБЕР, ЯКОГО ЯПОНЦІ НЕ МОЖУТЬ ВИПРОДУКУВАТИ. — Ось таким бомбером є той Ґромен Ф7Ф Тайґеркет, якого вживає тепер при бомбардованнях американська маринарка на Пасифіку. Він може летіти 425 миль на годину і везти з собою дві тони бомб. Японці пробують на всі способи збудувати подібний бомбовоз, але це їм не вдається.

АМЕРИКАНЦІ РОЗБИЛИ ОСТАННЮ ЛІНІЮ ОБОРОНИ НА ОКІНАВІ

Остання оборонна лінія японців на острові Окінаві вже прорвана в кількох пунктах і американські війська вепер заняті вибиванням останків японських військ, що обороняють найдалі на полудне висунений конець острова. Американські піхотинці вдерлися ніччю на насип Яею по линвах у самій середині лінії й з тої точки пішли проти обох крил ворожої лінії.

ЯПОНЦІ НЕ ПРИЙМАЮТЬ ПРОПОЗИЦІЇ ЗДАЧІ.

Пропозицію здачі останків військ, предложену японцям ґенералом Саймоном Боливаром Бокнером, комендантом Десятої Армії, японці видимо не приняли. На основі пропозиції вони мали на знак згоди вивісити білий прапор в означенім місці до означеної години, а саме до 6. години вечором у понеділок. Коло 6. години американська команда вислала спеціяльні літаки шукати прапора здачі, а коли їх ніде не було, 15 хвилин по 6. годині почато наново загальну стрілянину по японських позиціях.

ВЕЛИКІ ЛЕТУНСЬКІ ВТРАТИ ВОРОГА.

За звідомленням американського уряду, Японія втратила від 18. березня принаймні 4,072 літаки.

Як великі це втрати, видно з того, що навіть Америка ледво чи вспіла би витворити за місяць стільки літаків, кілько Японія продуктивно певно багато слабша, за місяць утратила. Видно, що Японія поносить фатальну поразку в повітрю.

Американський уряд признав одночасно, що він мав поважні втрати в воєнних кораблях останніми часами. Адмірал Нимиц доніс, що японці ушкодили 45 кораблів, у тому числі два більші.

НОВА ОФЕНЗИВА НА ПІВНІЧНІМ ЛЮСОНІ.

Американські війська почали в понеділок знову наступ у північно-східній частині головного филипінського острова Люсону. Здається це буде останній бій на Филипинах. Головний бій іде долиною ріки Каґаяну, де американські війська розбили ворогови за один день сім повзів.

ОСТРОВИ МАРІЯНАС ЦЕНТРОМ БОМБОВИКІВ.

Для кращого ведення операцій проти Японії пенесено суперфортеці „Бі-29" з баз у Китаю й Індії на острови Маріянас на Тихому океані.

150 бомберів відбуло подорож 3,600 миль без найменшої втрати. Пільоти раді цьому пересуненню бази.

УРЯД ЯПОНІЇ МАЄ НАДЗВИЧАЙНУ ВЛАДУ.

Палата панів японського парляменту без довшої дебати ухвалила предложений прем. Сузукім проєкт про надання японському урядови надзвичайних воєнних прав, що рівняються просто скасованню законодатної влади парляменту. На домагання палати панів уряд признав комітетови палати послів тільки право перегляду декретів, що їх збереться видати кабінет міністрів.

ТІЛЬКИ ШІСТЬ СУБМАРИН ЩЕ НЕ НАЙДЕНО.

Департамент фльоти в Вашинґтоні переконаний, що він знає, де ділися всі ворожі підводні човни, за виїмком 4 до 6. Він знає, кілько здалося, кілько затопилися самі, а кілько були затоплені Аліянтами. Невідома доля тільки 6 кораблів, що вчас здачі Німеччини находилися на патрульній службі. Американський уряд не має певного доказу, що їх затоплено або що вони затопилися самі. Правдоподібно, ці Можливо, що залоги цих човнів затопили їх десь при березі невтральної країни й дісталися непомітно на сушу тих країн.

БРИТІЙЦІ ВИТАЮТЬ АЙЗОНГОВЕРА.

Серед помпи й паради Лондон надав ґенералови Айзенґоверови найбільші почести, а потім приймав його на чаю в королівській палаті король Юрій. Підчас приняття в історичній Ґілдгали Айзенговера витали як ґенія, що кермував аліянтськими арміями до перемоги над фашизмом. Відповідаючи на привітання, ґенерал заявився за чесний мир. У розмові з представниками преси він підносив вагу вільної преси.

ЗРІСТ БРАТАННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

За розслідами американських кореспондентів, заборона братання аліянтських військ з цивільним населенням Німеччини шанується хіба ломанням заборони. По селах американські вояки братаються з німцями зовсім відкрито, по містах більше скрито. Проти заборони братання стоять однодушно всі вояки: американські, британські й канадійські. Вони важають заборону карою не тільки для німців, але й для аліянтських вояків. Кари за братання його зовсім не здержують; часто вояк, вислухавши вістки про суд над іншим вояком, що поломав заборону, зараз самий вибирається на заборонену стрічу з німецькою дівчиною.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Загранцею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

КАНАДІЙСЬКІ ВИБОРИ

Кожні повоєнні вибори звертають на себе широку увагу, далеко поза межами краю, в котрім вони відбуваються. Діється це тому, бо люди відчувають, що в усіх краях по війні, котрі найшлися в тому самому положенню, правдоподібно проявляться такі самі процеси, а тим самим те, що діється в однім краю, може послужити вказівкою для того, що пізніше станеться в іншому.

З тої причини в Злучених Державах люди цікавляться виборами в Франції, Британії й Канаді. Вислід виборів у Франції вважають покажчиком настроїв в Европі, вислід виборів у Канаді покажчиком виборів у Британії, а вибори в Британії правдоподібною заповіддю того, що станеться, або принаймні може статися, незадовго в Злучених Державах. З тої причини вислід понеділкових виборів до домініяльного парляменту в Канаді найшов собі місце між новинками на перших сторонах великих американських часописів.

З цих вісток покищо видно, що дотеперішній канадійський уряд премієра МекКензі Кінга, що вийшов з Ліберальної Партії, удержав свою більшість проти опозиції збоку Прогресивно Консервативної Партії та Соціялістичної Кооперативної Федерації („Ес-ес-еф-ів"). Опозиція острілювала Ліберальну Партію з противних боків: консервативні за те, що Кінг не приняв загальної військової конскрипції, а „ес-ес-ефи" за консервативність суспільної програми. Не дивлячися на те в Америці багато обсерваторів поясняє вибори як заповідь перемоги для консервативних течій при наступних виборах у найближчому майбутньому. В той спосіб поясняють вони теж правдоподібну перемогу Чорчиля при наближаючихся виборах у Британії.

Та реалістичний розгляд суспільної політики уряду премієра Кінга показує, що його зовсім не можна вважати таким консервативним, якими є наприклад багато конґресменів і сенаторів з Републиканської Партії або майже всі конґресмени і сенатори з Демократичної Партії південних стейтів. Цей нібито консервативний уряд Кінга перевів у канадійськім парляменті ухвалення такого поступового суспільного закона, яким є закон про „бейбі бонус", на основі котрого всі незаможні родичі дітей понижче 16 літ мають діставати державну допомогу видимо в цілі належного виживлення підростаючого населення. Цей один приклад показує, що те, що деінде називається консервативним, в Америці вважалобся радикальним, соціялістичним, а може й комуністичним. І це може послужити осторогою для Америки, що коли вона буде йти тільки за назвами, а не буде слідкувати по суті за тим, що діється в світі, вона незадовго останеться під суспільним і ідеольогічним зглядом островом у світовому океані.

Ратуйте! Благають нас

Тих кілька слів, що їх переслано через Американський Червоний Хрест з Швайцарії до нас, американських українців, а які були подані в вчорашньому числі „Свободи", повинні тронути нас так, щоб не було ні одної церкви, ні одної громади, ні одної організації й ні одної особи, якаб не поспішила нагло з жертвою і не зачала відразу помагати організувати всюди допомогову організацію на великанські розміри. Бо саме такої акції треба, якщо маємо показатись людьми, що хочуть вратувати хоч якусь маленьку частину наших рідних братів і сестер, чи хоч їх нещасних дітей.

Отже міліони українських жертв війни є в крайній нужді, в хоробах. Це стверджують, як бачимо, свої й чужі. Це стверджують американські добродійні установи, що нам кажуть, що очі тих нещасних звернені на Америку, на своїх американських братів і сестер, як одиноких, що ще їх зможуть вповні відчути і зрозуміти і мати над ними милосердя.

Отже самі американські добродійні організації, що по змозі їх ратують, просять нас прихилитись до благального голосу нещасних людей і організувати якнайбільшу поміч.

Та чи треба нам аж людей з не-українського роду, щоб зрушити наше сумління? Чи ті катівські голоси комуністичних виродків чи їхніх попихачів, що курсують між нами і відхиляють наше серце від допомоги тим нещасним можуть навіть у таку пору захитати нашим здоровим розумом, сумлінням і серцем, а тим самим не дати вивинутись належній допомоговій акції на ті величезні розміри, які конечні?

Таке годі навіть припустити. Таке є не можливе! Це ми знаємо.

І тому закликаємо і з свого боку наших читачів, наших Союзовців, як і ціле наше громадянство до жертвенности, і то до негайної жертвенности. І не такої, що дає доляра, щоби збутись! Не таке тепер нещастя, що його можна обійти доляром. Тут треба величезної жертвенности. Тому не тисяч, а соток тисяч нам треба. І то зараз!

Американський уряд дав нам дозвіл зібрати т и м ч а с о в о **триста тисяч долярів.** А нема потреби домагатись наразі дозволу на більшу суму, коли ще тяжко знайти між американськими українцями кілька соток таких одиниць, що жертвувалиб одноразово по сто долярів... Щойно є кількадесять таких одиниць! Віримо, що так зле не буде. Віримо, що наші люди оту справу передумають, возьмуть її собі до голови і серця і таки поспішать з жертвами. Ті гроші, що їх зложили досі стодолярові жертводавці до „Свободи" вже післані до З. А. Д. Комітету, звідки вони вже пішли на ратунок нещасних українських жертв війни. Хотілаб „Свобода" далі слати, а нема що. Каса філядельфійського Українсько - Американського Допомогового Комітету теж порожна, бо все, що приходить, відходить на допомогу.

Тому ждемо на нові жертви. Шліть їх!

Яке має бути наше відношення до Росії?

Нормен Енджел (Norman Angell), британець з роду, а зжитий з Америкою, знавець европейських та світових політичних відносин, є добре відомий в Америці ще як лектор й промовець, а в цілому світі як той, що зістав нагороджений славною нагородою Нобля за свою працю і писання, спрямовані до світового замирення. Коли отже того роду людина забирає голос у справі, що треба західним демократіям робити, щоб разом з Росією вдержати в світі мир, то це такий голос, що його вартує почути і взяти під розвагу. Зокрема треба це розважити американцям і англійцям, бо до них відноситься цей голос у першу чергу.

„Яка є наша російська політика?" — це заголовок статті, що її помістив Норман Енджел в тижневику „Ню Лідер". **Бо від тої політики, підкреслює Енджел, залежатиме, чи буде третя світова війна, чи може вдасться нам її оминути.**

Як бачимо, питання надзвичайно важне. Коли західні демократії мають разом жити і співпрацювати з Росією, то як їм віднестись до російської експанзії; погодитись з нею, заохочувати Росію до ще дальших посягань, чи спротивлятись тій експанзії? Отсе є та проблема, яку треба Америці вже тепер розвязати. Бо Нормен Енджел є тої думки, що тепер така пора, що не тільки треба розглядати ось такі проблеми, але треба мати і на них ясну відповідь, або, іншими словами, треба знати, яку нам повести політику супроти Росії.

Потурав би Росії у всьому, якщоб тим відвернув третю світову війну.

Розбираючи ось такі питання, каже Енджел, треба мати на увазі деякі речі. Спершу те, що нова генерація може полетіти стрімголов у третю світову війну, як наша генерація полетіла в другу. Та друга світова війна залишила нам вже тепер відстрашаючий образ руїни людської цивілізації й культури. Третя війна, каже Енджел, з удосконалими „роботами" і тим подібним модерним воєнним знаряддям, готова принести таки кінець людській цивілізації. Нова війна принесе обовязково навіть тому, що її виграє, дальше обмеження різних людських свобід, як їх принесла світови друга і перша світова війна. Земля буде залята кровю, але та пролята кров не принесе людству свободи. І вже те повинно нас остерегти перед небеспекою нової війни. Значить, що якщоб потурання російській експанзії в Европі й Азії могло забеспечити людству мир, то, каже Енджел, і це не булоб зависокою ціною за такий мир. Але коли так малоб статись, то і в такому випадку требаб уже тепер ясно здати собі з цього справу і відповідно до цього поступати. Інакше — як у випадку другої світової війни — ми можемо зрозуміти таке положення запізно, а тим самим і не зогляемося, як уже вибухне третя світова війна. Тільки ще є та одна біда, що люди, що виховані цілими поколіннями в дусі національної й політичної свободи не так легко погоджуються з тим, щоб вічно потуряти агресіям і експанзіям, що питомі тоталітарним системам. Тому і це треба брати під увагу!

Мовчати і догоджувати — не ратунок!

Нормен Енджел є за мир за всяку ціну. Він каже, що колиб був певний, що мовчанка супроти того всього, як поступає Росія, вдержить мир у світі, а прилюдна дискусія тому мирови загрожує, то він був би за мовчанку. Та каже Енджел, досвід останніх 25 років з різними диктаторами доказує, що мовчанка і догода диктаторам довели якраз до такої ситуації, яку демократії хотіли доконче оминути.

І так, Ллойд Джордж признав, що першу світову війну можна було оминути, якщоб Аліянти були заздалегідь сказали Німеччині, що її жде, якщо вона спричинить війну. Бо тоді, заявив Ллойд Джордж, Німеччина ніколи не булаб відважилася на війну, знаючи, що матиме проти себе не тільки Францію, але й Англію, Америку, британські домінії та інші держави. Та тому, що в Німеччині не було такого державного мужа, щоб це добачив, а в Америці такого, щоб був сказав отверто Німеччині, що Америка піде проти неї, прийшло вкінці до першої світової війни.

До певної міри те саме повторилося, як прийшло до другої світової війни з Німеччиною і Японією. Аліянти вели „апізерську" політику. Ніхто навіть не відважувався в Америці натякнути на те, що Америка готова знов піти війною проти Німеччини, як зайде потреба. Те саме, каже Енджел, можна сказати і за британську політику. Не казали цього навіть тоді, коли вже зачалася німецька, японська, чи італійська агресія. Гострійший тон повзяли великі демократії доперва тоді, як агресори загнались уже так далеко, що майже не було їм відвороту. І те, що в 1933 році могло мати успіх і диктаторів стримати, вже в 1939 році було неефективним. Ось так і нова світова війна, каже Енджел, стала неминучою. Правда, як заключено з Німеччиною кепський договір у Версаю, що, каже Енджел, з економічного боку був нездійснимим, то був ще ратунок в тому, що Ллойд Джордж, Вилсон і Клемансо погодилися, щоб повідомити Німеччину, що на випадок, якщоб вона знову заатакувала Францію, то Англія і Америка підуть знов проти неї. Та з такою пропозицією не погодилися ні в Америці, ні в Англії.

На що те все пригадується, питає Енджел. На те, бо це минуле дуже нагадує сучасне. Ще нагадує, як то по першій світовій війні Аліянти пішли проти комуністичної Росії, що ще помогло комуністам поростити в силу та стати в світі „мучениками" за ідеали. Многі ліберали, покутуючи той „гріх", тому тепер постійно голосять, що Росія не може нічого злого зробити та постійно виправдують найгірші вчинки комуністів у Росії. Навіть „уряд архангелів", каже Енджел, був би скорумпований таким почуванням, що щоб він не робив, усе є добре, та що ніхто не сміє йому спротивитись! А диктатори, каже Енджел з іронією, назагал не являються архангелами...

Сила сама собою не є запорою мира.

Енджел каже далі, що в світі панує тепер політика сили. І ще довго так буде, що держави будуть опиратись на силі й на своїй власній силі будувати свою забеспеку. Та така політика сили не мусить зараз бути загрозою для беспеки сусідів. Американська сила, наприклад, цілком не загрожує свободі й беспеці 22 американських републик. А Англія теж, хоч панувала сто літ на морях, не загрожувала нігде розвоєви демократії й свободі, що видно найкраще по тім, що стались з її кольоніями, що розвинулись у незалежні держави, а ще більше на Ірляндії, що навіть відмовилась від участи у війні й обороні Англії. Бо порозуміння Англії з домініями полягає на тому, що Англія рішена помагати домініям, якби на них хто напав, у тому переконанню, чи в такій вірі, що вони їй поможуть, якби хто напав на неї. Англія не може сказати, що вони мусуть помагати. Ні теж не може на них вплиavати, який вони мають мати уряд, а вже ніяк його наставляти. Бо чи можна собі уявити, щоб так в Дабліні, в Ірляндії, питали Льондон, чи якась там особа в ірляндському уряді буде йому приємлива?

Сила для оборони народів, а не для насилля над ними.

Ось ті речі, пише Енджел, треба мати на увазі, коли хочемо жити в спокою в новому світі, в новому ладі, з іншими народами і державами, цілком самостійними, чи сфедерованими. Потуги будуть далі існувати. Далі будуть великі армії й великі фльоти. Того не дасться усунути ще довгий час. Та важніше, на що ті сили мають бути вжиті. Отже західні демократії, каже Енджел, вже навчились, що ті сили повинні бути вжиті в міжнародному життю на те, щоб оборонити право народів жити під такою політичною, соціяльною і економічною системою чи доктриною, яка їм до вподоби, та щоб запевнити їм право вільного вибору у тих справах.

Та в Росії — інакше.

Та так є, що Росія не годиться з таким поглядом, каже Енджел. Росія довгий час навчала світ наряд, що сила Росії повинна бути вжита не на запевнення народам вільного вибору, але на заперечення того права та на насильне приділення тим народам того, що не вони, а Росія вважає добрим і конечним до людського щастя. Росія досі навчала своїх людей що люди поза Росією живуть під тиранією, та що Росія має тих бідних людей визволити спід тих тираній. Та що гірше, таку науку перебрали від Росії й многі ліві, що живуть в демократіях. Це є ті „пяті колюмни", що працюють проти своїх країв, а для чужого. І це цілком природно, що Росія визискує тих своїх спільників, бо так робили би й інші, якби мали таких своїх прихильників, що даром для них працювалиб. А що така поміч практично означає, каже Енджел; то пізнати найкраще по тому, що зискала Росія при помочі таких прихильників в Естонії, Латвії, Литві, Польщі, Болгарії, Румунії, Мадярщині, Югославії, Австрії, Чехословаччині, а далі в Китаю в арабськім світі й т. д.

Ми тепер, каже Енджел, були свідком, до чого може довести мала група людей-фанатиків, політичних ґенґстерів, як вони вдиралися до влади і наберуть сили, бо так було в Німеччині. Скільки народів вони можуть поневолити! І то не тому, що німці були сильнішими від усіх других, а тому, що ті другі були розєднані, бо сили свободи були розбиті. І тому Гітлерови вдавалося його діло, а

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імігрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

23) (Всі права застережені)

— „Шюр" — відповів той похмуро, з під чола оглядаючи подорожного.

— Ну, то й добре, — Безхатний зрадів. І без хороводів попрохався наніч вже по українськи.

— А тиж звідки? — спитав господар підозріло.

Безхатний пояснив.

— А куди ж ти йдеш?

— До того й того. На дорозі, знаєте, змочив дощ, а поки зайду, там вже спатимуть.

— А чогож ти туди йдеш?

— До роботи.

— А що ти в нього робитимеш?

— Штукуватиму! — відповів вже поденервовано.

— А в когож ти робив?

Безхатний відповів.

— А як тебе зовуть?

Безхатний і це сказав, добавив, ще свої літа, де родився, чи має братів і сестер, коли приїхав до Канади, сказав, що ще нехонатий, — і думав, що фармерська цікавість вже нарешті заспокоєна. Але помилився, бо старий почав знову:

— А куди ж ти йдеш?

— Дядьку, вже про те вже питали! От скажіть, чи можна у вас переночувати, бо як ні, то я піду собі далі!

— Та... Хати не переліжиш! — бовкнув старий по довшій надумі.

Пішли в хату, ту старосвітську. Два здорові хлопці і не слабша від хлопців дівка, певно діти, грали в карти. Мовчки, не відповівши на Безхатнього привитання, допитливо уставилися на нього очима. В хаті не було ніякої окраси, навіть образу.

— Це якийсь чужак попрохався наніч, — пояснив дітям господар.

На двох ослінцях у кухні постелили Безхатньому старих плащів і він ліг. Ліг у кухні й господар. Чужакови певно не довіряв, боявся, щоб нічч чого не потягнув і не зник, чи що? Чого тільки він за ніч не наговорив! Найбільше нарікав на духоборів. — Дадуть — казав — підновожну якусь вечерю, на рано тарілку овсянки, цукру жмінь, горня кави й доходять заплати. Хоч пять центів, а таки заплатити треба... З мови Безхатній здогадувався що господар є буковинцем, або бесарабцем.

Господарі з а х о д жувалися снідати, як Безхатний зібрався. Він не вечеряв і мусів голодний відходити. Попрохати його на снідання господарям не приходило в тямку. Подякував Безхатний за нічліг і, пригадуючи вчорашні нарікання, запитав смілючись:

— Скількиж вам дати за нічліг, господарю?

— Та! — зацукався старий. — Скільки ласка! Виж не вечеряли в нас і не снідаєте...

— Чи двацять центів вистане?

— Буде досить...

Безхатний виняв четвертака й положив перед господарем.

— Ой, — той забідкався. — Я бо якраз не маю пять центів вам здати!

— Нічого, не гризіться! — заспокоїв фармера. — Це, дядьку як зайдете до Ріджайни, то за цих пять центів горня кави за моє здоровля випєте.

Господар забубнів собі щось під носом, — порозумів насмішку, — та Безхатний не чув, що саме. Ішов і присягався у таких типів нічого не просити ніколи. За дві години знов вижався з пересохшими снопами у брата свого роботодавця.

VII.

Настав час молочення, той найтяжчої, — як чув Безхатний в краю від поворотців з американського континенту, — роботи в Канаді. Колиб не довгі години, не вечірня темрява, то робота сама по собі не тяжка. Вставали півпятої рано, кормили й чистили коней, а перед шестою снідали. У інших фармерів у шестій вже кипіла робота в полі. З сумлінними робітниками, хоч робота одноманітна, нудна, все таки працювали добре. Тільки не всі робітники слабують сумлінністю. Інший настромлює снопів як будь і здовж і поперек, кине зо двацять навверх, щоб самому до дна не провалитися й гонить чим дух до молотарні. Там часом півгодини відпочиває, бо застає повні вози. Черги коло машини додержується гостро, і змилити, а ні суди Боже.

Сумлінному робітникови зовсім не те. Він укладає снопи, як належиться і набирає їх два рази стільки, що ті перші. Так само два рази довше скидає їх у машину. Відпочивати йому не приходиться, коли й прийдеться, то мінуту, дві. Остання година брати снопи в ночі, коли вже стемніє. Кожний безсумлінний тип старається зайздити там, де густіші купки, залишає по дві-три купки снопів у ряду, а комусь же треба їх визбирувати. У день наглядає хто будь від господарів, то робітники придержуються якогось порядку. Вечорі, коли ніхто не бачить, братва не аби як маніпулює на полі і коло машини. Стягнуть снопи, забиває ножі, або й ще гірше. Обізлений робітник запхає у сніп підкову, кусень заліза, такий снігі попадає під ножі у „фідері" і раптом ... рррaз... загіркотіло й затріщало. У нутрі машини ломляться деревляні планки, гнуться залізні, щерблються ножі. Вкинена річ тарахкотить по машині, бо ніщо не в силі викинути її у трубу. Робота мусить застановитися, тратиться час і гроші на направу. Буває, що й паси полопають. Чіплатися ні до кого не можна: снопи скидають з двох возів одночасно, — ну і вгадай, котрий то присособив? Між знов присособити і добрий сусід, всяко буває. Трапляються каригідні вчинки, трапляються й нещастя, то з кіньми, то з робітниками. Кінь, молодий особливо, буває голову скалічить, ноги поломить. Робітник, притрапилося, попаде під ножі у „фідері" паси руку відорвуть, або й забе великий пас розірвавшись.

(Дальше буде).

Труднощі визволених країн

З якими труднощами приходиться боротись державам, щойно визволеним з німецької неволі, показує приклад Норвегії. Ледво кілька тижнів минуло з часу, як до краю вернувся норвеський уряд з вигнання, ледво мав він час розглянутися по краю й видати перші зарядження, а вже в цілім краю зчиняється буря протестів проти нього й його зарядженъ.

Притокою до цього обурення було зарядження норвеської дирекції контролі цін. У виданих цею дирекцією зарядженнях говориться передусім про розміри цеї контролі. Отже уряд контролі мав би право серед тих умовин, які він уважає надзвичайними, робити всякі можливі заходи, потрібні для здержання цін та приходів на певних рівнях. Він мав би далі право обмежувати продукцію й розділ всякого товару, словом контролювати всю економічну діяльність з цілью обмежити нездорову конкуренцію та здержати інші некорисні тенденції, як також в інші способи причинятися до привернення нормального економічного життя.

Каже дирекція далі в своїм першім зарядженню, що вона мала би право заборонити виріб певних товарів, або обмежити цю продукцію до певної міри. Вона мала би мати право наказувати фабрикантам продукувати певні товари та приказувати, під якими умовинами вони мають вести продукцію, себто кілько вони мають рахувати за свої товари. Вона мала би мати право постановляти, яких нових фабрик треба та які існуючі фабрики треба би здержати перед дальшим поширенням.

Декрет також уповноважнює уряд домагатися від деяких фірм спеціяльних податків з цілью урегулювання ціни. В ще іншім уступі декрету говориться, що „як яка фірма добилася занадто високих зисків, тоді частину зисків, яку признається неслушною, уряд зможе сконфіскувати".

Норвеська преса тепер піднімає протести зприводу цих зарядженъ, які вони називають не зарядженням, а законом Тагарда, від імені начальника дирекції контролі цін. Найбільше виступають проти цих зарядженъ консервативні газети, називаючи їх петлею на економічне життя норвеського народу. Кажуть вони, що встановлювання цін урядом задушить зовсім приватне підприємство. Вони називають Тагарда диктатором, а дух його зарядженъ тоталітарним. Вони кажуть просто, що Тагард іде в своїм тоталітаризмі ще далі, ніж ішли німці та Квіслінг.

Ці протести тим замітніші, що дирекції для контролі цін товарів існували в Норвегії ще від першої світової війни.

ПОШУКУЄМО 437 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

62)	Українська, православна, автокефальна церква св. Володимира в Ню Йорку	$100.00
63)	Константин Шпікула, Філядельфія, Па.	100.00
	Разом	$ 200.00
	Попередно проголошено	6,100.00
	Разом	$6,300.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. Box: 346. Jersey City 3, N. J.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ГЕМТРЕМК, МІШ.

Гідно вшановано Свято Матери.

Старанням 26. від. Союзу Українок і Сестрицтва Непорочного Зачаття відбулося в нас справді величаве Свято Матери в неділю 20. травня в салі Української Хати при Грейлинг вулиці.

Ще заздалегідь публика виповнила салю по береги так, що не всі мали нагоду бути учасниками. Програма складалася з 3 частин: Концерту, вистави „Великдень на Україні" і забави з танцями. Концертову частину виконав взірцево хор ім. Ів. Котляревського під орудою Д. Атаманця. Хорові продукції обняли: Американський Гимн, „Христос Воскрес" і „Ангел Вопіяше", вязанку Великодних Гагілок; дует арії з опери „Вій" виконаний панною Т. Шандак і панною В. Мозола викликав справжне захоплення і своїм виконанням і прегарними голосами співачок. Їм акомпаніювала на фортепіяні учителька Яремчук Горман. Панна Шандак виступила ще з окремим преудним сопрановим сольом при тімсамім дострою.

Окремою точкою була гра на фортепіяні, наперед 8-літньої піяністки Олени Андерсон, до котрої після першої точки („Джолі Галидей") прилучилася її мама пані С. Андерсон і обі разом відограли дует „Гепі Фишер Бой".

Милою несподіванкою для всіх був виступ учениць української школи (Петруся Золя, Соня Дидів, Агафія Федюк, Катерина Рубаха), які тримали в руках квітки рожі і прегарно віддекламували поему „На День Матері", а потім відспівали квартет „Величаєм тебе Мамо!" Цей виступ підготовили учительки, Сестри Василіянки. Акомпаніювала на фортепіяні талановита учениця Долорес Андрус.

Вступну промову в цій частині виголосила голова сестрицтва пані А. Мудра, деклямацію віддала Е. Білик, а святочний реферат про „Значіння матери" виголосив запрошений гість з Виндзор, о. Осадець, якого приявні вислухали з невдичанною увагою.

У другій частині побачила публика вперше виставу „Великдень на Україні" дуже дбайливо підготовану диригентом і режисером Д. Атаманцем. Ролі в цій виставі вміло виконали пані А. Деман і панни: Т. Шандак, В. Мозола, С. Гуменчук, А. Миськів, а мужеські ролі віддали яскраво: М. Кулинич, Д. Ковальчук, Е. Заблоцький, М. Івасів, П. Шавінський, Кульчицький і Крупка. Гурт хлопців і дівчат, які виводили на осцені гагілки біля церкви своєю веселою поведінкою і рухами захоплювали видців. Гр. І. Рунько дуже подбав за те, щоб характеризація випала як найкраще. Зогляду, що гагілки є злучені з важним святом, вони дуже надаються на Свято Матері. Кінцеве слово сказала підписана. Товариська забава затягнулася після вистави до пізної ночі.

Треба завважати, що це свято випало удачно під кожним оглядом і стане захотою для інших доложити праці до таких імпрез на будуче.

Чистого доходу з імпрези було $680. На підставі ухвали обох організацій, що уладжували свято розділено так: Половину, на бажання сестрицтва, призначено на будову нової української школи в Гемтремку, а другу половину, на бажання від. 26. С. У. А., призначено на домівку для американських ветеранів українського роду, яку мають побудувати в парафіяльнім парку. Окремо ще зібрано на допомогу українцям в Европі $25, які передано касієрови місцевого комітету, гр. Заблоцькому.

Катерина Хомяк.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Ратуймо нещасні українські жертви війни!

На піврічнім мітінгу Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142 У. Н. Союзу, між іншими справами порушено також справу допомоги нещасним жертвам війни на українських землях, а також і тих бідних скитальців, яких ворог вигнав з рідної хати. По короткій річевій дискусії на внесення члена Р. Слободяна, піддержане членами Д. Гнатюком і М. Костів, приявні всіми голосами ухвалили виасигнувати з каси відділу суму $100, і вислати до „Свободи", що й зроблено. Рішено теж звернутись через „Свободу" з просьбою до інших відділів У. Н. Союзу в Елизабет, щоби також і вони, по прочитанні відозви з головної канцелярії У. Н. Союзу, поспішили зі своїми жертвами так, щоб і наша Союзова Громада в Елизабет поставилася достойно і гідно теж і тій благородній акції.

За Уряд Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142 У. Н. С.: Яцко Лещак, предс.; Петро Пілат, касієр; Петро Остапчук, фін. секр. Михайло Костів, рек. секр.

зокрема ще тому, що мав всюди своїх прихильників, квіслінгів.

А далі такий приклад: От формується демократичний бльок західних країв, скандинавських, Голяндії, Франції, Бельгії, Британії — для спільного забезпечення. А в Франції комуністи проти цього, бо, мовляв, таке забезпечення буде неприємне для Росії! Значить, що не інтерес краю рішає, а просто те, як на це глядить Росія. А в очах Росії тепер уже навіть Швеція і Швайцарія вважаються як не фашистівськими, то півфашистівськими краями!

Сказати Росії отверто, на що ми рішені.

Ось це є ті всі факти, які, на думку Енджела, треба видвигати, над якими треба розвести дискусію, бо вони заважують на нашому відношенню до Росії. При тому не треба виходити з такого заложення, що обговорювання таких фактів є для Росії образливим. Зате треба лібералам, що то відомі з поступових думок, ось такі справи ясно видвигати і висказувати щодо них свої гадки: спокійно, розважно, позитивно. Треба сказати Росії просто, отверто й ясно, що нам не подобається, та що ми думаємо робити, якщоб вона не змінила свого поступовання.

Але що ми властиво рішені думаємо в такому випадку робити, якщо Росія не зміниться? Таке питання ставить Енджел при самому кінці. І кажу, що якщо ми не хочемо повторити давних помилок, а бажаємо спинити нову катастрофу, себто третю війну, то ми повинні завчасу дати на це ясну відповідь.

Фрагменти

Утома.

Душа моя втомлена — і навіть той жаль, що почуваю, нагадує лиш усміх, застиглий на обличчі в мерця.

Я маю жаль до неба, бо хмари, що проходять по йому, не лишають там жадного сліду: воно знов стає ясним і блакитним.

Жаль маю до землі, бо тіні, що вкривають її, пересунуться на інше місце, і де було тьмяно і сумна, знов ляже золото сонця.

З жалем дивлюсь на воду: мов дзеркало одбиває вона красу світа, і коли невдоволена навіть — ламле всі лінії й фарби і творить своє.

І маю жаль я до осінньої рослини: кожна брунька ховає в собі надію життя і дасть колись нові пагони.

Тоді, як я...

Тоді, як попіл надій моїх [illegible] верховою хмарою завис над мною, тоді, як сонце щастя не зжене з душі тіней, як дзеркало душі моєї померкло, потьмарилось, не одбива нічого, тоді, як те, що облетіло і стало голим — не розів'ється знову.

І чом не живу я, вища істота, як те мертве небо, як нежива земля, як рослина?

Спитати?

Не хочу... Втомився...

Хмари.

Коли я дивлюсь на хмари, ті діти, землі і сонця, що знявшись високо, все вище і вище мандрують блакитним шляхом, — мені здається, що бачу душу поета.

Я впізнаю її. Вона пливе чиста і біла, спрагла неземних роскошів, прозора і легка, з золотим усміхом на рожевих устах, тремтяча бажнням пісні.

Я бачу її. Велика і важка, повна туги й невиплаканих сліз, вагітна всіма скорботами світу, темна од жалю до нещасної землі, вона клубочиться чорними хвилями, важко дихає переповненими грудьми, ховає лице од сонця і гірко плаче теплими сльозами, аж поки не стане їй легше.

Я знаю її. Вона... неспокійна, вся насичена огнем, вся палаюча великим і праведним гнівом. Мчиться шалено по небу і підганяє ліниву землю золотою різкою... Вперед... вперед... швидче, в повітрі. І гукає так, щоб почули, щоб всі прокинулись...

Я розумію її. Вічно невдоволена, вічно шукаюча, з вічним питанням: "нащо? до чого?" — вона спустила сірі крила над землею, щоб не було видко сонця, щоб потопала в тінях земля, і сіє дрібну мряку суму.

Поете, я не дивуюсь, що любиш хмари.

Але я співчуваю тобі, коли з тужливою заздрістю стежиш за хмаркою, що тоне, росплиівається і гине в блакитній пустелі.

Самотний.

Я слухаю співи, яких ніхто не чує:

Тоспіває моя душа.

Завжди і всюди чую її любимий приспів:

— А ти самотний!

І ніщо не заглушить — я це знаю — ніщо не заглушить тихого співу: крізь стогін фуги крізь сміх весни, крізь регіт грому, і плюскіт зливи — я все вчуваю:

— Самотний... самотний...

Навколо люде. Блищать їх очі, тремтять їх голоси... снує срібну нитку розум і золоту — серце, хвиля життя виходить з берегів, шумить і грає — і коло уст моїх торкається келих веселощів — я чую вже знайомий реквієм душі:

— А ти самотний!..

Я плачу. З мого серця теж ллється струмок в море людського горя. І хоч тепла рука моя простягнена для дружнього стиску там, де його треба, хоч душа моя розкрита для чужого горя, як квітка для роси, а проте... а разом з тим — я чую, встає з глибини десь, як вічне прокляття:

— Ха-ха. Ти все-ж самотний!

І коли навіть біля серця мого б'ється кохаюче серце, коли всі іскри зллються, в поломінь щастя, коли здається, що сфінкс розгаданий вже — і тоді навіть...

...І тоді навіть навіть чорним клубком котиться в грудях моїх болісний і гордий покрик:

— А я... самотний!..

М. Коцюбинський.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩОБ НЕ ВТРЯГНУТИ В БОЛОТО АЖ ПО САМУ ГОЛОВУ!

Іду минулої неділі до церкви і стрічаю по дорозі хлопців, що роздають летючки, які закликають прийти в неділю 17. червня на віче в Ню Йорку, на якому головний реферат має виголосити о. д-р Володимир Клодницький, український православний священик з Нюарку, мій добрий знакомий. Прочитавши, хто підписаний як комітет, що скликає віче, я відразу зорієнтувався, що то буде за віче. Це віче купки тих „оборонців", що їх далі баламутить „Громадський Голос", що не є жадним „громадським" голосом, а тільки голосом бувшого скрентонського редактора, д-ра Володимира Левицького, що то перейшов на комунізуючий бік.

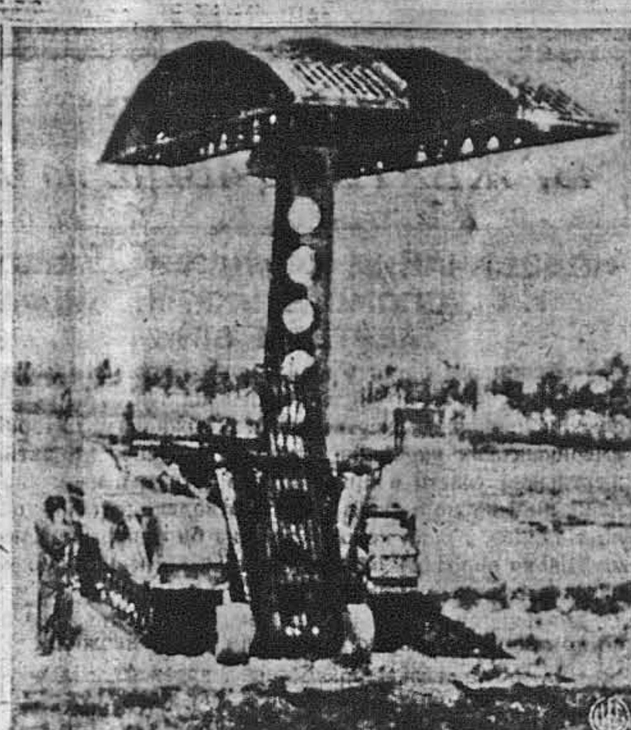
Та властивою причиною, що спонукала мене про це написати до „Свободи", є що інше. А то те, що на споді летючки аранжери дозволили собі перекрутити український національний гимн „Ще не вмерла Україна" на такий спосіб:

Вже воскресла Україна і Слава і Воля —
Вже нам браття молоді поцастила доля.
Звелись наші вороженьки, як роса на сонці —
Народ самий господарем у своїй сторонці!

Як відомо український національний гимн „Ще не вмерла Україна" є виклятий у большевиків. Нові комуністичні симпатики, як отсе бачимо, пробують ще дурити когось, хоч змінением на їх лад українським національним гимном. Та якаб не була їхня думка, це є сором, що по тільки літах національного освідомлення і поступу ще могла знайтись у Ню Йорку якась група, що дозволила собі на ганебний вчинок ось такого перекручування українського національного гимну, за який советсько-московський режім вимордував міліони українців, теж і при помочі українських зрадників, яничарів. Не можу ніяк зрозуміти, як о. Клодницький, бувший вояк і старшина Української Галицької Армії й священик Української Православної Автокефальної Церкви, яку так нищили большевики, міг опинитись у громаді ось таких людей, що дозволяють собі на кпини з національного гимну. Тим більше — а тут покликуюся на деяких урядників з укр. прав. церкви з 14. вул. в Ню Йорку, як на свідків — що деякі особи, що підписані на летючці, запитані, відказувались від того підпису.

У якеж отже болото лізете отче Клодницький? Як Ваш приятель скажу Вам, що Ви вже залізли по коліна в болото з своєю політикою, а тепер то вже хочете влізти цілком з головою. Ради Церкви і тої Української Галицької Армії, в якій Ви боролися проти московсько-большевицького та ляцького нападу на Україну, зійдіть з мильної дороги, а йдіть разом з народом, з своєю Церквою. Це відзивається до Вас Ваш приятель, такий як і Ви православний і такий як і Ви бувший вояк Української Армії.

Микола Близнак,
Ню Йорк, Н. Й.

ОДНА З ТАЙН, ПРО ЯКІ НЕ БУЛО МОЖНА ДОСІ ПИСАТИ.—Цей образок представляє бритійський тенк, що везе майже готовий міст, який треба тільки перекинути через річку. Його вживано дуже часто, але кореспондентам не вільно було про це згадувати. Та тепер уже можна.

ЖАРТИ

Пощо видумали пікніки?

Давніми часами жінка, знуджена домашнім життям, заохочувала свого чоловіка, щоб вибрався трохи поза рідний дім і там десь у печері над ставом, відпочав на свіжому повітрі. Тоді пригадували собі люди, як то їх предки в первісних часах ловили звірину і пекли в печерах для прохарчування.

Тепер буває інакше. Як жінка запропонує чоловікови, щоб він пішов з родиною на пікнік, вона наварить та напече харчових припасів тільки, щоб і три родини могли прохарчуватися. Тоді ціла родина бере те все на плече і йде шукати місця, де можнаб розложити табор. Звичайно посилають батька на звідини. Він пробує тут, то там, але всюди повно таких самих, як і він. Вкінці, змучений зашпортається на якийсь корінь, паде з ніг і кличе родину. „Тут будемо пікнікувати, бо вже нема де!". Родина розкладає сендвичі, випиває каву чи молоко і спочиває серед якоїсь гущавини під промінням пекучого сонця. Ледви попоїли, а батько кличе: „Досить цього! Ходімо домів, бо спечемося". Приходять домів, а батько радується, що має рідний дім і має де відпочати по пікніку.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СТЕМФОРД, КОНН. — Піврічні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 17. червня, в годині 3. пополудні, в церковній гали на Грінвіч Еве. Просимо місцевих і позамісцевих членів і члениць прийти на збори, бо буде звіт контр. комісії за 6 місяців. — В. Карий, пр.; В. Бланцук, кас.; І Михайлишин, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 17. червня, в парохіяльній салі, 74 Геррис Еве., в годині 1. пополудні точно. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо будуть важні справи до обговорення і полагодження. — І. Кокольський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 16. червня, в 8. год. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори і взяти чеки дивіденди з У. Н. Союзу. — М. Ликтей, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться 17. червня, в 2. годині пополудні, в гали парохіяльній, 803 Фронт ул. Просимо членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Уряд дасть звіт за 6 місяців і буде роздання чеків дивіденди від У. Н. Союзу. — За уряд: П. Митковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Піврічні збори Тов. Любов, від. 370, відбудуться в неділю, 17. червня, в церковній гали, 127 Парк ул., по скінченню відправи в церкві. Взиваємо всіх членів прийти на ці збори, бо є багато справ, котрі конечно треба полагодити. — П. Воляник, предс.; О. Гіна, кас.; М. Сампара, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 17. червня, в сали У. Г. Клюбу, 13 Вашингтон ул., в годині 2. попол. Просимо прийти і забрати собі чеки дивіденди від У. Н. Союзу. — В. Комар, предс.; В. Мандай, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 17. червня, в галі церковній, 47 Гови Еве., в 2. год. пополудні. Взиваємо всіх членів прийти на збори, бо буде роздання чеків дивіденди з У. Н. Союзу. — В. Сметана, предс.; В. Бродський, рек. секр.; М. Табачук, фін. секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозка Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. червня, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на означений час. Просимо вписувати в члени У. Н. Союзу як старших так і дітий. Діти можна вписувати і на $1000 за оплатою $1.54 на місяць через 20 років. Зголосіться до секретаря, або на збори. — І. Савчак, предс.; А. Скощинець, кас.; І. Маркович, секр., 46 Hayware Ave., Carttret, N. J.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбудуться в неділю, 17. червня, в год. 7. ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Кожний член повинен прийти на збори і почути звіти за перших 6 місяців і є надзвичайно важні справи до полагодження. Члени, котрі не заплатять вкладок, будуть суспендовані. Просимо привести знайомих і вписати в члени У. Н. Союзу. — Т. Накоцечний, фін. секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Піврічні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в суботу, 16. червня, в год. 7:30 ввечір в сали У. Д. Г. Клюбу, 31-14 — 30 Еве. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів і члениць явитися на ці збори на час, бо є важні справи. Буде роздана дивіденда від У. Н. Союзу. Просимо вписувати свої діти до У. Н. Союзу і привести нових членів, за що дістанете нагороду. Невявившийся на збори члена або урядник підлягає карі згідно зо статутом. — За уряд: М. Лівицький, предс.; Г. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 12. червня 1945 року помер

ВАСИЛЬ КІТ,

член Укр. Запомогового Тов. Дністер, від. 361 У. Н. Союзу в Ню Йорку, Н. Й.

Покійний походив зі села Гаї, повіт Львів, Зах. Україна. До У. Н. Союзу вступив у 1930 році і був прикладним членом. Полишив жену Анну у великім смутку, 2 синів: Йосифа і Тимка, що служать в Американській Армії, і дочку Юлію.

Похорон відбудеться в суботу 16. червня, в год. 9. рано, з похоронного заведення П. Яреми, 129 Іст 7. вул., до церкви св. Юра при 7мій вул. — В. Й. П.!

П. Кучма, секр.

ТАРЗАН, ч. 1193. Найподліший з подлих.

"WHAT IRONY," HE SNAPPED, "THAT I, A SUPER-MAN, CONQUEROR OF MILLIONS, SHOULD FALL PREY TO AN APE-MAN."

"YOU ARE LOWER THAN ANY APE, OR ANY JUNGLE BEAST," TARZAN ANSWERED CONTEMPTUOUSLY.

INWARDLY HITLER WAS TERRIFIED AS TARZAN SEIZED HIM. BUT IN HIS FANTASTIC PRIDE HE SHOWED NO SIGN.

HIS FINGERS TIGHTENED ON THE THROAT OF THIS SCOURGE OF MANKIND AS HE ADDED, "AND NOW I SHALL DESTROY YOU."

Гітлер сильно перелякався, як Тарзан схопив його. Але в своїй гордости, він цього не показав по собі.

„Що за іронія", він сказав, „щоби я, переможець міліонів, міг упасти жертвою малполюда".

„Ти ще нижчий, ніж малпа, ніж якийнебудь звір з джунглів", відповів Тарзан з погордою.

Його пальці затиснулися на горлі Гітлера, і він сказав: „А тепер я тебе знищу".